

Handläggare
Cecilia Löfgren
Telefon: 508 25 908

Till
Socialnämnden
2016-08-23

Inriktning av FoU medel för lokala utvecklingsprojekt år 2017, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2015, och en forskningsstudie

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslag till inriktning av FoU-medel för lokala utvecklingsprojekt och studiebesök 2017, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2015 och en forskningsstudie.
2. Ärendet delges samtliga stadsdelsnämnder.

Peter Svensson
Tf förvaltningschef

Marta Nannskog
Tf avdelningschef

Sammanfattning

Detta ärende är ett förslag på inriktning av medel för forskning och utveckling, med syfte att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik inom Stockholms socialtjänst. Förslag på teman inför utlysning av lokala utvecklingsmedel är funktionsnedsättning och att förstärka barn- och föräldraperspektivet inom alla verksamhetsområden.

I ärendet redovisas även lokala utvecklingsprojekt år 2015 och en avslutad forskningsstudie. Bland annat redovisas utveckling av uppföljningsmetoder för insatser inom missbruk och kuratorers samtalsmetod på ungdomsmottagningar.

Bakgrund

Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor vid socialförvaltningen fördelar lokala utvecklingsmedel till stöd för stadsdelsförvaltningarnas utvecklingsprojekt med forskningsanknytning, totalt cirka tre miljoner kronor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samarbete med FoU-rådet, som består av ett urval avdelningschefer från stadsdelsförvaltningarna, samt representanter för socialförvaltningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp 17 augusti och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet 18 augusti 2016.

Ärendet

I budgeten för år 2016 framgår att socialtjänsten ska arbeta med målsättningen om att medborgare i staden ska ha möjlighet att färdas väl genom livet, oavsett var de växer upp eller med vilka förutsättningar de börjar sitt liv. Socialtjänsten ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. För att förebygga sociala problem ska fokus ligga på det förebyggande arbetet, tidiga insatser och åtgärder.

Forsknings- och utvecklingsarbetet inom socialtjänsten i Stockholms stad ska:

- bidra till bättre resultat för brukarna
- bedrivs nära praktiken
- ha ett tydligt Stockholmsperspektiv
- vara ett komplement till statliga myndigheters forskning
- bidra till en sammanhållen stad

I socialförvaltningens kunskapsbank på stadens intranät kan man ta del av projektplaner och rapporter inom forsknings- och utvecklingsarbetet som är finansierade av socialnämnden.

I en del av FoU-arbetet avsätts medel för delfinansiering till stadsdelsförvaltningarna för lokala utvecklingsprojekt med forskningsanknytning, samt för studiebesök. De lokala utvecklingsmedlen utbetalas till stadsdelsförvaltningar, vilka är projektägare och ansvarar för projektledning och eventuell kontraktering av forskare. Socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor ger processtöd till projekten i samarbete med forskare från Socialhögskolan, Stockholms universitet. Stödet ges utifrån stadsdelsförvaltningarnas behov, både inför ansökan och i genomförande och implementering av projekten.

Utlysning av lokala utvecklingsmedel

Varje stadsdelsförvaltning kan beviljas medel till högst tre ansökningar för både lokala utvecklingsprojekt och studiebesök.

Lokala utvecklingsmedel

Socialnämnden har årligen utlyst lokala utvecklingsmedel för utvecklingsprojekt med forskningsanknytning. För 2017 års medel föreslås två olika teman och tre kriterier. Ansökningarna prioriteras utifrån hur väl de uppfyller dessa teman och kriterier.

Teman för nya lokala utvecklingsprojekt i utlysningen 2017 är funktionsnedsättning och att förstärka barn- och föräldraperspektivet inom alla verksamhetsområden:

- Ekonomiskt bistånd
- Funktionsnedsättning
- Socialpsykiatri
- Missbruk
- Barn och ungdom

Kriterier för nya lokala utvecklingsprojekt 2017 är:

- Omfattar flera stadsdelsförvaltningar.
- Är av strategisk betydelse för staden som helhet
- Har en idé om forskningsanknytning

Maximalt belopp som ett lokalt utvecklingsprojekt kan beviljas är 750 000 kronor. Medlen avser det år de beviljas och ansökan kan maximalt omfatta ett år.

Medel för studiebesök

Socialnämnden har årligen utlyst medel för studiebesök (MUST). Det ger en möjlighet till praktiskt lärande i dialog med kolleger, med jämförbara arbetsuppgifter eller positioner, i andra städer och länder.

Ansökningar där flera stadsdelsförvaltningar söker gemensamt kommer att prioriteras. Maximalt belopp som en stadsdelsförvaltning kan beviljas för ett studiebesök är 25 000 kronor.

Avslutat forsknings- och utvecklingsprojekt

Initial bedömning – implementering av ett standardiserat bedömningsinstrument för försörjningsstöd i Stockholm stad

En utvärdering har genomförts av Linnéuniversitetet för att undersöka hur instrument för initial bedömning (IB) har implementerats och påverkat kvaliteten i arbetet inom socialtjänst och Jobbtorg Stockholm för personer som söker försörjningsstöd.

Sammanfattningsvis visade resultatet att:

- de flesta handläggare upplever att IB medför likställighet, rättssäkerhet och uppföljningsmöjligheter
- handläggare som har tagit del av implementeringsinsatser har överlag haft tid för, velat ta del av, och förstått dessa insatser
- orsaker till att IB inte används är tids-, språk- och individrelaterade
- det finns några frågor i IB vars svar är svåra att hantera och det finns samverkansproblem mellan aktörer

Utvärderingen visar att brukarnas erfarenheter av IB är att de upplever delaktighet, men att frågorna kommer i snabb följd och kräver snabba svar. Klienten kan uppleva att de måste svara rätt på frågan vilket kan kännas ansträngande då man inte vet vilken handläggare man pratar med på telefon. Ett förbättringsförslag är att kunna få en förklaring till varför en viss fråga ställs, vilket skulle minska risken för att den ska uppfattas som besvärlig eller obehaglig.

Våren 2016 genomfördes ett forskningsseminarium där forskarna berättade om resultaten, och frågeställningar som kommit fram i rapporten diskuterades. Chefer, metodutvecklare och nätverksrepresentanter från alla stadsdelsförvaltningar och jobbtorg deltog. Ett utvecklingsområde som framkom i studien var att förändringsplanen, den sista delen i bedömningen som utforskar framtida mål, möjligheter till självförsörjning och vid behov samarbete med jobbtorg, inte görs i mer än hälften av fallen. I stadsdelsförvaltningarna Hässelby-Vällingby och Enskede-Årsta-Vantör pågår utvecklingsprojekt som ökar och utvecklar användandet av förändringplanen för grupperna med långvarigt försörjningsstöd på grund av sjukskrivningar och SFI-studier (svenska för invandrare).

Redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2015

Barnen i centrum

Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar har beviljats medel till en förstudie inför projektet ”Barnen i centrum”. Det är en modell för samverkan och ökad samsyn mellan förskola, skola, fält/fritid och socialtjänst, när det gäller bemötandepprinciper till barn och deras familjer. Syftet med projektet var att utforma och testa modellen som bygger på en anpassning av ABC (Alla barn i centrum, gruppträffar för föräldrar som utarbetats av Stockholm stad) till professionella. En tvärprofessionell arbetsgrupp har arbetat med att utveckla ”Barnen i centrum” genom att utarbeta material,

hitta koncept som är anpassat efter verksamheternas olika förutsättningar och behov, samt skapat intresse för projektet. Det utformade materialet har testats i de olika verksamheterna, för att därefter modelleras. Gruppledare har utbildats och handledts. De kommer i sin tur att erbjuda utbildning och handledning till kolleger på andra arbetsplatser som sedan ska marknadsföra projektet och genomföra utbildningsinsatser. Omkring 150 personer från företrädesvis skola och förskola har deltagit i föreläsningar och en pilotverksamhet pågår inom en förskola.

Kasam – en bedömnings- och uppföljningsmetod för ungdomsmottagningen

Södermalms stadsdelsförvaltning har beviljats medel för att testa om bedömnings- och uppföljningsmetoden Kasam (känsla av sammanhang) kan vara en metod för stadens ungdomsmottagningar. Syftet var att säkra kvaliteten och utvärdera resultatet av kuratorernas samtal med ungdomar och unga vuxna med psykisk ohälsa på stadens ungdomsmottagningar. 145 ungdomar, majoriteten kvinnor i åldern 17-22 år, har deltagit i före – och efter mätningar. Av dem har 92 procent ökat sitt Kasamvärde och uppger att de har förbättrat sin psykiska hälsa efter avslutad kontakt. En manual som ska ge en struktur för hur Kasam kan användas som bedömningsinstrument för problemformulering, samtalsmetod och samtalsstruktur samt som uppföljningsmetod har formulerats. En erfarenhet är att strukturen och tydligheten i manualen har bidragit till en ökad allians, motivation och trygghet i samtalen.

Patologiskt samlande

Projektet ”Patologiska samlare har pågått i tre år i Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen, Älvsjö, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningar. Samlarsyndrom blev under 2013 en ny diagnos inom psykiatrin och ett samarbete med forskare på Karolinska institutet har etablerats för att få bättre kunskap om hur man kan hjälpa personer som är patologiska samlare. Syftet med projektet var att öka kunskapen om samlarsyndrom bland handläggare och boendestödjare i Stockholms stad samt utveckla arbetsmetoder för boendestödjare.

Genom föreläsningar har drygt 500 medarbetare från alla stadsdelsförvaltningar fått ökad kunskap om problematiken. Boendestödjare har via fördjupningsseminarier tagit del av ett nytt synsätt och förbättrade arbetsmetoder.

Det fanns behov av att utveckla samverkan då personer som lider av samlarsyndrom ofta kommer i kontakt med flera olika organisationer och myndigheter. En ”task force” (en

samverkansmodell som används i USA och Canada) har startats med representanter från bland annat psykiatri, bostadsbolag, kronfogde, polis och stadsdelsförvaltningar. Syftet var att kunna vända sig till task force och få hjälp och stöd vid knepiga ärenden för att komma vidare, samt att öka kunskapen och förbättra arbetsmetoderna i staden i stort.

Arbete med sjukskrivna klienter

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har beviljats medel till utvecklingsprojektet ”Arbete med sjukskrivna klienter”. Syftet var att strukturera och tydliggöra processen i arbetet med långtidssjukskrivna klienter inom försörjningsstöd. Ett processtöd har skapats för att inventera var klienten befinner sig i utredningsprocessen, i sin rehabilitering och för att mäta klientens förflyttning i processen, det vill säga mäta det sociala förändringsarbetet för att sjukskrivna klienter snabbare ska få en insats och kunna bli självförsörjande. Genom att undersöka om användandet av ett processtöd leder till mer likställighet, kan socialsekreterarnas profession stärkas. Resultatet i en enkätundersökning visar att processtödet gjort socialsekreterarnas arbete mer strukturerat och tydligt och att det underlättar det sociala förändringsarbetet. För sjukskrivna klienter finns ett stort behov av motivationsarbete, varför en implementering av motiverande samtalmetoden (MI) pågår i projektet. För att få process- och handlägningsstödet liksom dokumentationsförfarandet digitaliserat och integrerat i befintligt verksamhetssystem genomförs en förstudie (finansierad av avdelningen för digital utveckling vid stadsledningskontoret).

Öppenvård sydost

Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör och Farsta stadsdelsförvaltningars projekt ”Öppenvård sydost” har pågått sedan 2014. Syftet var att möjliggöra ett samutnyttjande av alla öppenvårdsinsatser, för att de skulle bli bättre anpassade utifrån individens problematik. Nu har en samordnad behandlingsenhet skapats i en gemensam lokal i Rågsved för att bättre kunna möta behoven hos klienter. En utbildning om psykosociala stödinsatser i ett kvalificerat boendestöd har genomförts med gott resultat. Deltagarna har varit mycket positiva och har getts möjlighet till ett mer gemensamt professionellt förhållningssätt, för att undvika externa placeringar och hemlöshet. En uppföljningsmodell LOKE (lokal evidens) för insatser har testats. Uppföljningen ska ge svar på vilka som kommer till verksamheten, vilka svårigheter de vill ha hjälp med, vilka insatser de får, och hur det går för dem. Av logistiska skäl har det blivit försenat och befinner sig vid projektslut på teststadiet.

Resultat i samverkan för klientens bästa

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning beviljades medel för att utveckla den lokala uppföljningen av insatser för personer med missbruksproblem. Samverkanmodeller som erbjuder samtidigt stöd från flera olika huvudmän har särskilt studerats.

Stadsdelsförvaltningen deltog i Socialstyrelsens pilotprojekt ”Förbättring av insatser vid missbruksbehandling inom svensk socialtjänst – en nationell registerbaserad studie” för UBÅT (uppföljning och beskrivning av åtgärder) ett datastöd för dokumentation av insatser. En metodstödjare har drivit projektet och underlättar för kollegorna att ta till sig metoden. Det finns ett sjuttioal insatser registrerade i UBÅT, men det är för tidigt att dra några slutsatser av uppföljningen.

Hur går det?

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning har beviljats medel för att bättre kunna utveckla egna insatser utifrån klientgruppens växlande behov och bättre kunna matcha olika klienter till olika insatser. Syftet var att hitta en metod som systematiskt kan följa upp insatser, både egna och köpta med avseende på vilken effekt insatsen har haft för den enskilde. Stadsdelsförvaltningen deltog i Socialstyrelsens pilotprojekt ”Förbättring av insatser vid missbruksbehandling inom svensk socialtjänst – en nationell registerbaserad studie” för UBÅT (uppföljning och beskrivning av åtgärder) ett datastöd för dokumentation av insatser. En stor del av arbetet har inneburit att få till fler ASI-uppföljningsintervjuer och formulera bra uppdrag till utförarna för att de ska kunna göra bra genomförandeplaner. Projektansvariga var ett stöd till kollegorna i användandet av de olika systemen och har arbetat fram former för att arbeta med uppföljningar, till exempel en konkret lathund.

Stärkt brukarinflytande för brukarna på Södermalms stadsdelsförvaltning

Södermalms stadsdelsförvaltning har beviljats medel för att skapa en hållbar struktur för brukarinflytande och brukarmedverkan. En förstudie har genomförts med en kartläggning på individnivå, verksamhetsnivå och organisationsnivå av hur arbetet med brukarinflytande ser ut på Södermalm idag. Telefonintervjuer med 400 klienter har genomförts. Resultatet av intervjuerna visar att brukarna har svårt att förstå sitt ärende och hur bedömningar och beslut går till. Det har lett till att ett klarspråksarbete har inletts som handlar om att minska det byråkratiska språket och bli mer begripliga. Förstudiens förslag är att genomföra en pilot och testa olika former och modeller för brukarinflytande för utvalda målgrupper på verksamhetsnivå.

En utvärdering av umgängesverksamheten Älvis

Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö stadsdelsförvaltning genomför en utvärdering av Älvis, en verksamhet som ska verkställa familjerättens beslut om umgängesstöd i en barnanpassad umgängeslokal. Syftet var att undersöka om verksamheten uppnår normalisering av umgänget inom rimlig tid och om de kan bemöta målgruppens behov av umgängesstöd. Utvärderingens resultat ska ligga till grund för att utveckla metoder och arbetsätt som leder till att barnen inte fortsätter fara illa på grund av föräldrarnas strider. Under 2015 har arbetet inneburit förberedelser inför utvärderingen som genomförs av FoU Södertörn och beräknas vara klar i oktober 2016.

Metodutveckling för kuratorer på stadens ungdomsmottagningar (UM)

Södermalms stadsdelsförvaltning har beviljats medel för en gemensam utbildningsinsats för kuratorer från åtta av stadens nio UM i en metodutbildning i affektiv psykoterapi baserad på minnesåterkonsolidering. Syftet var att utveckla nya metoder i bemötande med de unga och kunna möta en ökad psykisk ohälsa hos ungdomar. Målgruppen var ungdomar som har sökt för oro, ångest och nedstämdhet, men även relationsproblem och stress. En utvärderingsmetod i form av ett välbefinnandeindex, som har beprövats av WHO (World Health Organization), är kopplad till samtalsmetoden. Där går att utläsa att de flesta ungdomar tycks förbättra sitt mående med hjälp av samtalsmetoden.

Mina båda Världar – stödgrupp till familjehemsplacerade barn

Farsta och Skarpnäck stadsdelsförvaltningars projekt har pågått under två år med att utarbeta en modell "Mina båda världar" – stödgrupper till familjehemsplacerade barn i samarbete med BRIS (Barnens rätt i samhället). Syftet var att ge barnen möjlighet att träffa andra barn i liknande situation, förstå och uttrycka tankar, känslor och upplevelser. Projektet har tagit fram ett material till stödgruppsverksamhet, samt konsulterat en expertgrupp av barn. Under 2015 har två stödgrupper startat med totalt tio barn. Elva barn står på intresselistan för 2016. Ett informationsarbete av modellen har påbörjats för alla stadsdelsförvaltningars familjevård och en temadag har genomförts 2015. Till projektet har två forskare från Gävle högskola varit knutna, som utvärderar pilotgrupperna i projektet och gör en uppföljning av deltagarna sex månader och ett år efter avslutad grupp. Forskarrapporten beräknas vara klar under 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen menar att både fortsatt inriktning och tidigare projekt ligger i linje med syftet om en evidensbaserad och likvärdig socialtjänst i staden.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förslag till inriktning av FoU- medel för lokala utvecklingsprojekt och studiebesök 2017, samt redovisning av lokala utvecklingsprojekt år 2015 och en forskningsstudie.

Ärendet delges samtliga stadsdelsnämnder.